

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Radomska-Stęplewska

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2022 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w G.

przeciwko T. N.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 11 marca 2022 r.

sygn. akt I C 855/21

oddala apelację.

Małgorzata Radomska - Stęplewska

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym dnia 17 lutego 2021 r., sprostowanym pismem procesowym z dnia 15 marca 2021 r., powód E. D. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny wniósł o zasądzenie od pozwanej T. N. kwoty 940,12 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto powód domagał się zasądzenia od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 16 lutego 2017 r. pozwana T. N. zawarła z (...) S.A. z siedzibą w O. umowę pożyczki o numerze (...). Pozwana nie wywiązywała się z warunków umowy i nie dokonywała spłaty pożyczki zgodnie z postanowieniami umownymi. Umowa została zatem wypowiedziana, a całość kwoty stała się wymagalna z dniem 15 października 2020 r. W dniu 16 marca 2017 r. pożyczkodawca dokonał przelewu przysługującej mu względem pożyczkobiorcy wierzytelności na rzecz powoda. Na dochodzoną kwotę składają się: 570,72 zł tytułem niespłaconego kapitału, 10,98 zł tytułem odsetek umownych stanowiących część odsetkową niespłaconych rat pożyczki, 40,72 zł tytułem odsetek umownych od przeterminowanych rat kapitałowych oraz 342,06 zł tytułem prowizji za udzielenie pożyczki.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym z dnia 26 marca 2021 r. referendarz sądowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

We wniesionym w ustawowym terminie sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana zaskarżyła wydany nakaz w całości oraz wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu. Pozwana zakwestionowała powództwo zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Wskazała, że powód nie udowodnił podstawy istnienia i wysokości dochodzonego roszczenia. Nadto podniosła zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda, zarzut niewykazania sposobu wyliczenia wysokości należności głównej, niewskazanie i nieudowodnienie istnienia podstawy do wypowiedzenia umowy oraz brak skutecznego doręczenia wezwania do zapłaty i oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana podniosła, że nie są jej znane przyczyny rzekomego zobowiązania i nie posiada żadnych zaległości. Pozwana jest konsumentem, w związku z czym łącząc strony umowę należało ocenić pod kątem ewentualnych klauzul abuzywnych. Z ostrożności procesowej pozwana wniosła o zastosowanie art. 45 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, bowiem obligatoryjne postanowienia przedmiotowej umowy nie były wyraźnie, wyczerpująco i bezpośrednio wskazane w umowie, stąd za zasadne należy uznać zastosowanie sankcji kredytu darmowego. Z ostrożności procesowej, w razie uznania powództwa za uzasadnione, pozwana wniosła o rozłożenie na raty zasądzzonego świadczenia.

Pismem procesowym z dnia 11 czerwca 2021 r. powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko, a ponadto wyjaśnił, że zgodnie z warunkami łączącej strony umowy pożyczki pozwana zobowiązała się do zapłaty kwoty 3.000 zł tytułem całkowitej kwoty pożyczki oraz całkowitego kosztu pożyczki (2.999,86 zł), na który składają się: 750 zł tytułem prowizji za udzielenie pożyczki oraz 2.249,86 zł tytułem prowizji operacyjnej. Pozwana uregulowała natomiast jedynie część należności, dokonując wpłat na łączną kwotę 5.750,27 zł. Na dochodzone roszczenie składają się zatem: 570,72 zł jako suma niespłaconego kapitału udzielonej pożyczki, 10,98 zł jako suma odsetek umownych, których oprocentowanie jest stałe i wynosi 10% w skali roku, 16,36 zł jako suma odsetek karnych ustalonych umownie, naliczonych od przeterminowanych rat kapitałowych oraz kwota 342,06 zł jako pozostała, niespłacona część prowizji operacyjnej oraz prowizji za udzielenie pożyczki. Na mocy umowy ramowej o współpracy z dnia 09 lutego 2017 r. oraz umowy sekurytyzacji z dnia 16 marca 2017 r. powód nabył przysługującą pożyczkodawcy wobec pozwanej wierzytelność wynikającą z przedmiotowej umowy.

W toku dalszego postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska.

Wyrokiem z dnia 11 marca 2022 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I C 855/21, Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu oddalił powództwo.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

- a) naruszenie art. 385 (1) k.c. poprzez uznanie, iż zapisy umowy pożyczki dotyczące opłaty operacyjnej naruszają interesy konsumenta i stanowią klauzule abuzywne;
- b) naruszenie art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło do odmowy zasądzenia całości kwot z tytułu pozaodsetkowych kosztów kredytu, podczas gdy koszty mieszczące się w limicie wprowadzonym przez ww. przepis są wyłączone spod możliwości badania, czy stosowne postanowienia stanowią niedozwolone klauzule umowne,
- c) naruszenie art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim poprzez przyjęcie, że wysokość prowizji, opłaty przygotowawczej i opłaty zawartych w umowie jest niedopuszczalna, podczas gdy łączna kwota powyższych kosztów nie przekracza limitu kosztów pozaodsetkowych zawartych w ww. przepisie,
- d) naruszenie art. 58 k.c. poprzez uznanie, że zapisy umowy zmierzają do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych;
- e) naruszenie art. 385 (1)§ 1 i 2 k.c. w zw. z art. 353(1) k.c. w zw. z art. art. 385(2) k.c. poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, że w umowie wiążącej strony doszło do naruszenia wskazanych przepisów, w sytuacji pełnej akceptacji

przez pozwaną warunków umowy, w tym wynagrodzenia umownego, opłaty przygotowawczej oraz w sytuacji, gdy postanowienia umowy nie kształtują obowiązków konsumenta sprzecznie z dobrymi obyczajami i nie naruszają rażąco interesów konsumenta;

f) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sporu, a to faktów wynikających z treści zawartej na piśmie umowy pożyczki nr (...) z dnia 16 lutego 2017 r. w zakresie ustalenia warunków związanych z całkowitą kwotą pożyczki oraz całkowitym kosztem pożyczki, a także pozostałymi jej warunkami zaakceptowanymi przez pozwaną, a tym samym twierdzenia, że powód nie wykazał wysokości roszczenia z uwagi na kwotę prowizji co skutkowało oddaleniem;

g) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sporu, a to faktów wynikających z treści zawartej i zaakceptowanej przez pozwaną umowy pożyczki nr (...) z dnia 16 lutego 2017 r. w zakresie poinformowania pozwanej o możliwości odstąpienia od zawartej umowy bez konieczności wskazania przyczyny, a co umożliwiło pozwanej przeanalizowanie zaakceptowanych wcześniej warunków w tym wysokości prowizji i całkowitej kwoty do zapłaty, i ewentualnego odstąpienia, a czego pozwana nie uczyniła;

h) naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, a tym samym nieprawidłowe przyjęcie, że kwota prowizji nie może być zaliczona do kwoty pożyczki;

i) naruszenie art. 213 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że wpłaty pozwanej nie stanowią uznania roszczenia co do wysokości;

j) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 213 § 2 k.p.c. poprzez pominięcie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sporu, a to faktów wynikających z treści zawartej umowy pożyczki zaakceptowanej przez pozwaną w zestawieniu z wpłatami pozwanej dokonanyymi zgodnie z harmonogramem uwzględniającym w każdej z rat kwotę prowizji, a które to stanowią uznanie roszczenia co do zasady oraz wysokości.

W związku z powyższymi zarzutami apelujący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zasądzenie roszczenia od pozwanej na rzecz powoda zgodnie z żądaniem pozwu oraz zasądzenie na rzecz strony powodowej kosztów procesu za I instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

2. zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych;

3. z bardzo daleko idącej ostrożności na wypadek uznania przez Sąd, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy lub że zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając przy tym Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy jako ponownie rozpoznający sprawę w granicach zaskarżenia, na podstawie art. 382 k.p.c. w pełni podzielił dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w aktach, poczynione na tej podstawie ustalenia faktyczne, uznając je za własne, jak i wyrażoną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ocenę prawną, przyjmując tym samym, że zarzucane apelacją uchybienia są nieuzasadnione.

Wbrew ocenie wyrażonej przez skarżącego, nie doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego. Stosownie bowiem do treści art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy nie naruszył

tego przepisu, dokonując tym samym ustaleń faktycznych w zgodzie z zebrany w sprawie materiałem procesowym. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd I instancji nie wskazał jednocześnie, że roszczenie powoda w zakresie niezapłaconej części prowizji nie zostało wykazane, lecz uznał, iż było nienależne z uwagi na fakt, iż postanowienie umowne je przewidujące było niedozwolone, a w konsekwencji – po wyeliminowaniu spornej klauzuli – że po stronie pozwanej powstała nadpłata w związku ze spłatą świadczenia z przedmiotowej umowy pożyczki. Równocześnie okoliczność, iż pozwana miała możliwość odstąpienia od umowy i w związku z tym czas na dogłębne zapoznanie się z jej postanowieniami, nie wpływała w żaden sposób na kwalifikację konkretnego postanowienia umowy jako abuzywnego. To samo powiedzieć należy w odniesieniu do faktu, iż pozwana zaakceptowała treść umowy i określone w niej warunki udzielenia pożyczki.

Oczywiście chybiony był zarzut naruszenia art. 213 § 2 k.p.c., zgodnie z którym sąd jest związany uznaniem powództwa, chyba że uznanie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa. Norma ta ma na względzie skutki czynności procesowej, jaką stanowi oświadczenie pozwanego o uznaniu powództwa. O dokonaniu takiej czynności przez pozwaną w rozpoznawanej sprawie nie może być mowy, przy uwzględnieniu złożonych przez nią oświadczeń, wobec czego oczywiście bezzasadne było zarzucanie Sądowi Rejonowemu naruszenia tej normy przez jej niezastosowanie.

Na gruncie postępowania pozwana T. N. zajęła stanowisko w sprawie, kwestionując powództwo co do zasady i co do wysokości, podnosząc zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda, niewykazania sposobu wyliczenia wysokości należności głównej, niewskazanie i nieudowodnienie istnienia podstawy do wypowiedzenia umowy oraz brak skutecznego doręczenia wezwania do zapłaty i oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. Wniosła tym samym o jego oddalenie, a zatem nie uznała powództwa, co sprawia, że zarzut naruszenia art. 213 § 2 k.p.c. jest chybiony. Sąd Okręgowy zauważa w tym miejscu, że nie stanowią również uznania powództwa wpłaty dokonane przez stronę pozwaną na poczet zadłużenia przed wszczęciem procesu.

Apelujący w apelacji zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. polegające na przyjęciu, że postanowienia dotyczące prowizji naruszają interesy konsumenta i stanowią niedozwolone postanowienia umowne. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Do obowiązku sądu orzekającego w konkretnej sprawie należy uzasadnienie, z jakich powodów uznaje poszczególne postanowienia za niedozwolone, odwołując się do reguł etycznych uczciwego i lojalnego postępowania w obrocie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 03 lutego 2006r., I CK 297/05). Sąd Rejonowy rozpoznając niniejszą sprawę w treści uzasadnienia wyraźnie wskazał, że w jego ocenie zapisy dotyczące prowizji przy ustalonych już odsetkach umownych stanowią w istocie obejście przepisów o odsetkach maksymalnych i stanowią dla pożyczkodawcy dodatkowe źródło zysku. Pogląd ten również podzielił Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą apelację.

Oceniając postanowienia umowy dotyczące wynagrodzenia prowizyjnego ustalonego przez kredytodawcę należy stwierdzić, że powód nie wykazał, aby postanowienia te zostały uzgodnione indywidualnie z pozwaną. Stanowiły one część narzuconego pozwanej wzorca stosowanego w działalności kredytodawcy. Kształtowały one obowiązki pozwanej w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy. W ocenie Sądu Okręgowego postanowienie umowy dotyczące nałożenia na pozwaną obowiązku zapłaty bardzo wysokiej prowizji, o wartości w zasadzie 100% kwoty udzielonej pożyczki, miały na celu obejście prawa. Można uznać, iż tego rodzaju prowizja miała na celu osiągnięcie skutków, które są prawnie zakazane (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2006r., II CSK 101/05). Konsekwencją uznania więc, że określenie prowizji w tak znacznej wysokości ma na celu obejście prawa, a to obejście przepisów ograniczających wysokość odsetek maksymalnych, jest uznanie, że te postanowienia umowy pożyczki dotyczące prowizji, nie wiążą pozwanej. Pomimo, że w umowie pożyczki kwota wynagrodzenia mieściła się w limicie określonym w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, w ocenie Sądu Okręgowego, postanowienia umowy w tym zakresie naruszały dobre obyczaje, a także w sposób rażąco interes pozwanej.

Powód nie wskazał na żadne okoliczności, które uzasadniałyby wysokość zastrzeżonej prowizji, ukazujące jej adekwatność do nakładu pracy i podjętych działań pracowników pożyczkodawcy czy ponoszonych wydatków, albo szczególnie wysokie ryzyko kredytowe jakie musiał ponieść. Pożyczkodawca w sposób arbitralny nałożył na pożyczkobiorcę ciężar i ryzyko związane z prowadzoną przez siebie działalnością na pozwaną. W niniejszej sprawie doszło do naruszenia interesów konsumenta, które przejawia się przede wszystkim w sferze ekonomicznej.

Mając powyższe na uwadze, należało uznać, że postanowienia umowne dotyczące wynagrodzenia prowizyjnego stanowią klauzule abuzywne i nie wiążą pozwaną. Przepis art. 385¹ § 1 k.c. wprowadza sankcję bezskuteczności wobec niedozwolonych postanowień umownych. Sankcją tą objęte są jedynie te postanowienia, które mają charakter klauzul niedozwolonych, natomiast pozostała część umowy pozostaje ważna. Jednocześnie sąd nie może – stwierdzając bezskuteczność klauzuli jako niedozwolonej – zastąpić takiej klauzuli innym postanowieniem (por. Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz, red. Gutowski, komentarz do art. 385¹ k.c., Legalis). Po wyeliminowaniu spornej klauzuli pozwana winna zatem zwrócić powodowi kwotę 3.000 tytułem udzielonego kapitału oraz 678,06 zł z tytułu odsetek umownych, a więc 3.678,06 zł. W toku procesu ustalono – a czego powód nie kwestionował – że pozwana z tytułu umowy pożyczki spłaciła należność w wysokości 5.750,27 zł.

W tym stanie rzeczy prawidłowo Sąd Rejonowy uznał, że doszło do zaspokojenia wierzyciela z tytułu udzielonej pożyczki, a zatem powództwo winno zostać oddalone.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda jako bezzasadną.

Małgorzata Radomska-Stęplewska